

Studies in Romeinen

Dood voor de zonde

Deel 6

Hans van de Lagemaat

Hoofdstuk 1

Inleiding

Romeinen 6 en 7 zijn twee hoofdstukken die overduidelijk bij elkaar horen. Ze vormen één doorlopend betoog. We kunnen niet zomaar ergens middenin inbreken en de tekst daar dan proberen te begrijpen. We zullen eerst het voorafgaande grondig moeten hebben bestudeerd als we verder willen.

De structuur van het betoog is tamelijk helder. Paulus stelt vier keer een vraag; het zouden de vragen van een zeer kritische en scherpe toehoorder van Paulus geweest kunnen zijn. Paulus gaat met deze denkbeeldige luisteraar in debat en beantwoordt zijn kritische vragen. Op de vier vragen geeft hij steevast hetzelfde antwoord: 'volstrekt niet'. Daarna werkt hij uit waarom hij dat zegt; waarom de vragensteller het zo overduidelijk bij het verkeerde eind heeft.

De vier vragen met antwoord zijn:

1. *'Wat zullen wij dan zeggen? Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade toeneemt?'* (Rom. 6:1).

'Volstrekt niet!' (Rom. 6:2).

2. *'Wat dan? Zullen wij zondigen omdat wij niet onder de wet maar onder de genade zijn?'* (Rom. 6:15).

'Volstrekt niet!' (Rom. 6:15).

3. *'Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde?'* (Rom. 7:7).

'Volstrekt niet!' (Rom. 7:7).

4. *Is dan het goede de oorzaak van mijn dood geworden?* (Rom. 7:13).

'Volstrekt niet!' (Rom. 7:13).

De vragen en antwoorden volgen elkaar in een logische volgorde op. De eerste vraag volgt regelrecht uit het laatste gedeelte van hoofdstuk 5 waarin Paulus het begrip genade tegenover de zonde gezet heeft. Hij beëindigt dat gedeelte met de overvloed van genade die er is in de rechtvaardigheid die is aangebracht in de opstanding van de Heere Jezus Christus.

*'Zoals dus door één overtreding de veroordeling gekomen is over alle mensen tot verdoemenis, zo komt ook door één rechtvaardigheid de genade over alle mensen tot rechtvaardiging van het leven. Want zoals door de ongehoorzaamheid van de ene mens velen als zondaars aangemerkt worden, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van de Ene velen als rechtvaardigen aangemerkt worden. De wet echter kwam er nog bij opdat de overtreding zou toenemen, maar **waar de zonde is toegenomen, daar is de genade meer dan overvloedig geweest**, opdat, evenals de zonde geregeerd heeft tot de dood, zo ook de genade zou regeren door gerechtigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus, onze Heere. (Rom. 5:18-21).*

Deze laatste woorden waren de aanleiding voor de eerste vraag.

'Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade toeneemt?'

Dit is natuurlijk een volledig verkeerde uitleg van Paulus' woorden. In de zonde blijven, zodat de genade toe kan nemen; Paulus verafschuwt dat soort gedachten. Iets dergelijks heeft hij al eerder in deze brief besproken.

'En het is toch niet, zoals wij belasterd worden en zoals sommigen zeggen dat wij zeggen: Laten wij het kwade doen, opdat het goede daaruit voortkomt?' (Rom. 3:8).

Het gerucht deed onder sommigen de ronde dat dit het was wat Paulus zei. Laten we maar zondigen, zodat het goede daaruit voort kan komen. Paulus noemt dit laster en hij heeft er hier maar één antwoord op.

'De verdoemenis van hen is rechtvaardig.' (Rom. 3:8).

Meer wil hij er niet over zeggen.

De eerste vraag en het antwoord daarop zijn de aanleiding van de volgende vragen.

Paulus beëindigt zijn toelichting bij de eerste vraag met:

'Want de zonde zal over u niet heersen. U bent namelijk niet onder de wet, maar onder de genade.' (Rom. 6:14).

De vragensteller reageert meteen met zijn volgende tegenwerping. Die gaat over het niet onder de wet zijn.

'Wat dan? Zullen wij zondigen omdat wij niet onder de wet maar onder de genade zijn?' (Rom. 6:15).

Paulus neemt de moeite om ook deze vraag uitvoerig te beantwoorden. Hij bespreekt in zijn antwoord de relatie van de gelovige tot de wet. Het einde van dit antwoord geeft weer aanleiding tot de volgende vraag.

'Maar nu zijn wij ontslagen van de wet, gestorven aan dat waaraan wij vastgebonden zaten, zodat wij in nieuwheid van Geest dienen, en niet in oudheid van letter.' (Rom. 7:6).

Als de zaken dan zo gesteld zijn; als we ontslagen zijn van de wet; als we gestorven zijn aan dat waar we aan vastgebonden zaten, zodat we nu in nieuwheid van Geest kunnen dienen, dan moet die wet toch wel

erg slecht geweest zijn? Dat is inderdaad de volgende vraag die Paulus laat stellen.

‘Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde?’ (Rom. 7:7).

Ja, dat zou je wel denken, als je er van ontslagen moet worden om in nieuwheid van Geest te dienen. Toch beantwoordt Paulus ook deze derde vraag weer scherp ontkennend. ‘Volstrekt niet!’ Hij beëindigt zijn korte antwoord met de mededeling dat de wet goed is.

‘Zo is dan de wet heilig, en het gebod is heilig en rechtvaardig en goed.’ (Rom. 7:12).

Paulus heeft het er echter steeds over dat hij gestorven is. Is de wet daar de oorzaak van? Is de wet de oorzaak van de dood? Een niet al te nauwkeurige luisteraar zou dat makkelijk kunnen denken nadat hij Paulus heeft gehoord. Vandaar ook zijn volgende vraag.

‘Is dan het goede de oorzaak van mijn dood geworden?’ (Rom. 7:13).

Opnieuw antwoordt Paulus ontkennend. Nee, het is niet de wet, die goed is, die de oorzaak van mijn dood is geworden. Het is de zonde. Zo eindigt Paulus met datgene waarmee hij begonnen was.

Zo horen dan deze twee hoofdstukken als één geheel bij elkaar. We kunnen ze niet los van elkaar lezen. We mogen Paulus’ beschrijving van zijn worsteling met zijn zondige vlees niet losmaken uit de beantwoording van de vragen. We mogen het niet als een losse mededeling lezen zonder dat we zijn antwoord op die worsteling scherp voor ogen houden en die hij een hoofdstuk eerder al heeft aangereikt. Als we dit niet zien lopen we het gevaar ons hele leven te blijven steken in ‘ik ellendig mens’ (Rom. 7:24) zonder dat we kunnen begrijpen dat hij een paar verzen later iets heel anders schrijft.

'Dus is er nu geen verdoemenis voor hen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest.' (Rom. 8:1).

Deze hoofdstukken zijn bedoeld om Romeinen 6 en 7 beter begrijpen. Ik bespreek ze niet vers voor vers, maar meer thematisch. Ik probeer ook de bredere context te laten zien waarin ze staan: de plaats in de brief aan de Romeinen en het samenhangende onderwijs van Paulus.

Hoofdstuk 2

Aan de zonde gestorven

Op de eerste vraag, of we in de zonde zullen blijven, antwoordt Paulus heel eenvoudig dat dit helemaal niet kan. We zijn immers voor de zonde gestorven. Hoe kunnen we daar dan nog in leven? Iets waarvoor je dood bent, daar kan je toch niet in verder leven?

‘Wat zullen wij dan zeggen? Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade toeneemt?’ (Rom. 6:1)

‘Volstrekt niet! Hoe zullen wij, die aan de zonde gestorven zijn, nog daarin leven? Of weet u niet dat wij allen die in Christus Jezus gedoopt zijn, in Zijn dood gedoopt zijn?’ (Rom. 6:2, 3).

‘In Christus gedoopt’ is de uitleg die hoort bij ‘aan de zonde gestorven’. Het verband tussen dood en doop wordt in het laatste gedeelte van vers 3 gelegd:

‘in Christus Jezus gedoopt’
‘in Zijn dood gedoopt’.

We hebben hier met iets veel groters te maken dan een waterbad. Het gaat hier niet om een ritueel, dat we naar eigen believe en inzichten kunnen uitvoeren. Het gaat hier om een machtige, geestelijke werkelijkheid.

Het thema van deze doop breidt Paulus nog verder uit naar vers 4.

*‘Wij zijn dan met Hem **begraven door de doop in de dood**, opdat evenals Christus uit de doden is opgewekt tot de heerlijkheid van de Vader, zo ook wij in een nieuw leven zouden wandelen.’ (Rom. 6:4).*

De zonde

In deze geestelijke doop is er radicaal afgerekend met de zonde. We zijn ervoor gestorven. De zonde beschouwt Paulus in dit hoofdstuk en ook in het laatste gedeelte van het vorige hoofdstuk bijna als een zelfstandige macht. Die zonde is de wereld ingekomen door één mens: Adam. En door de zonde is de dood in de wereld gekomen.

‘Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen, en door de zonde de dood, en zo de dood over alle mensen is gekomen, in wie allen gezondigd hebben.’ (Rom. 5:12).

Ook hier worden zonde en dood aan elkaar gekoppeld. De zonde beschrijft Paulus als heer en meester. Het is een heerser. Zo omschrijft hij die aan het eind van hoofdstuk 5:

*‘opdat, evenals de zonde **geregeerd** heeft tot de dood’ (Rom. 5:21).*

Het Griekse woordje voor regeren draagt het begrip ‘koning’ in zich. De zonde heeft als een duistere koning geregeerd tot de dood. ‘In de zonde blijven’ in 6:1 betekent dan ook niet zozeer ‘blijven zondigen’, maar veel meer ‘blijven in de macht van deze koning’. Is die macht onze heer en meester? Is dat wat we willen? Zijn onze verlangens onderworpen aan zijn wil? Is het onze begeerte om zijn wil te doen? Dat is de betekenis van ‘zullen wij in de zonde blijven?’ Zullen we ons laten beheersen door die macht?

Dat heersen van de zonde gebruikt Paulus ook tweemaal in zijn uitwerking van het antwoord op de eerste vraag. Nee, zegt Paulus, de zonde mag niet meer heersen in onze sterfelijke lichamen. We zijn geen onderdanen meer van deze zwarte koning.

*‘Laat **de zonde** dan niet in uw sterfelijk lichaam **regeren** om aan de begeerten daarvan te gehoorzamen.’ (Rom. 6:12).*

Het regeren van de zonde koppelt Paulus in vers 14 aan de wet en dat is dan tevens de opmaat voor de tweede vraag.

'Want de zonde zal over u niet heersen. U bent namelijk niet onder de wet, maar onder de genade.' (Rom. 6:14).

Er heeft een overgang plaatsgevonden. Onder de macht van de zonde vandaan naar de macht van de genade. Voor de zonde zijn we gestorven. We kunnen dus ook helemaal niet meer daarin leven. Als je dood bent, dan leef je niet. Dat is de logica van Paulus in vers 1. We zijn op geheel ander terrein terechtgekomen.

Dit zijn geestelijke waarheden die niet makkelijk zijn te begrijpen. Om het wat duidelijker te maken en ook wat beeldender ga ik eerst een voorbeeld uit de Bijbel beschrijven. Dat is een voorbeeld dat iedereen kan begrijpen en dan zal ik de dingen die Paulus in Romeinen 6 beschrijft daarmee vergelijken.

Hoofdstuk 3

Typen, voorbeelden en schaduwen

In Romeinen 6 gebruikt Paulus de woorden 'doop' en 'dopen'.

*'Of weet u niet dat wij allen die in Christus Jezus **gedoopt** zijn, in Zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de **doop** in de dood, opdat evenals Christus uit de doden is opgewekt tot de heerlijkheid van de Vader, zo ook wij in een nieuw leven zouden wandelen.'* (Rom. 6:3, 4).

In een andere brief gebruikt hij het beeld van de doop voor de doortocht van het volk Israël door de Rode Zee.

*'En ik wil niet, broeders, dat u er geen weet van hebt dat onze vaders allen onder de wolk waren en allen door de zee zijn gegaan, en dat allen in Mozes **gedoopt** zijn in de wolk en in de zee'* (1 Kor. 10:1, 2).

Ook dit is een van de dingen waarvan Paulus zegt dat ze gebeurd zijn als voorbeelden voor 'ons'¹ (1 Kor. 10:6). Een voorbeeld is een type of een schaduw. Paulus gebruikt hier ook het woord *tupos*. Een type is iets wat waargebeurd is, of een ceremonie die echt uitgevoerd moest worden en die ons dan iets zegt over de werkelijkheid. Het is als een schaduw. Als de zon op een voorwerp schijnt laat het een schaduw achter. Ook als we het werkelijke voorwerp niet zien, kan de schaduw ons toch iets zeggen over de werkelijkheid. Zo zijn dus ook de verlossing van Israël uit Egypte en de gebeurtenissen in de woestijn die daarna volgden allemaal lessen voor ons. Het zijn niet alleen mooie of minder mooie geschiedenissen. Ze vertellen ons niet alleen Wie God

---

¹ Natuurlijk is het wel altijd zaak te blijven onderscheiden over wie het gaat. Paulus spreekt hier duidelijk tot zijn broeders naar het vlees, Joodse gelovigen, in de gemeente van Korinthe. Hij heeft het over 'broeders' en 'onze vaders'. Indien het niet direct strikt noodzakelijk is, zal ik niet steeds de vinger bij dit onderscheid tussen Joden en heidenen leggen; maar het is wel aanwezig en voor de uitleg van de tekst soms van cruciaal belang.

wilde zijn voor Zijn volk, we kunnen er ook onze geestelijke lessen uit leren.

‘En deze dingen zijn gebeurd als voorbeelden voor ons, opdat wij niet zouden verlangen naar kwade dingen, zoals ook zij verlangd hebben.’ (1 Kor. 10:6).

Zo is het dus ook met de uitspraak van Paulus over de doop: ‘allen in Mozes gedoopt’. Het kan hier niet gaan over een waterdoop. Het is geestelijk bedoeld. Het water moest juist wijken, opdat het volk droge voeten zou houden bij het doortrekken van de Rode Zee.

Een bekend voorbeeld van een type in de Schrift is bijvoorbeeld de geschiedenis waarin Abraham Izak gaat offeren. Dit is een beeld van de dood en de opstanding van Jezus Christus. Je kunt het helemaal nalezen in Genesis 22. Paulus schrijft hiervan in Hebreeën 11:

*‘Door het geloof heeft Abraham, toen hij door God op de proef gesteld werd, Izak geofferd. En hij, die de beloften ontvangen had, heeft zijn eniggeborene geofferd. Tegen hem was gezegd: Dat van Izak zal uw nageslacht genoemd worden. Hij overlegde bij zichzelf dat God bij machte was hem zelfs uit de doden op te wekken. En hij kreeg hem **als het ware**² daaruit ook terug. (Heb. 11:17-19).*

Deze geschiedenis is waar gebeurd. Abraham ging met zijn zoon Izak werkelijk naar de berg Moria. De beproeving was echt. God beproefde Abraham of hij nu werkelijk wel geloofde in God Die de doden leven maakt (Rom. 4:17). Zijn leven en zijn daden deden zo op het eerste gezicht iets heel anders vermoeden. Deze beproeving heeft hij doorstaan. Hij overlegde namelijk in zijn hart dat God bij machte was hem zijn zoon uit de doden terug te geven. Dat was de toepassing voor Abraham. Voor ons is het een beeld, een type, van Jezus Christus Die uit de doden is opgewekt. Het is ook voor ons geschreven.

---

² SV heeft hier wat letterlijker ‘bij gelijkenis’.

*'Nu is het **niet alleen ter wille van hem** geschreven dat het hem toegerekend is, **maar ook ter wille van ons**, aan wie het zal worden toegerekend, aan ons namelijk die geloven in Hem Die Jezus, onze Heere, uit de doden opgewekt heeft, Die om onze overtredingen is overgeleverd, en opgewekt om onze rechtvaardiging.'* (Rom. 4:25).

Ik weet wel dat het in dit gedeelte bij Paulus niet direct om Izak en zijn opwekking uit de doden ging, maar die geschiedenis heeft er wel alles mee te maken. Paulus wil ons in Romeinen 4 duidelijk maken dat Abrahams geloof het geloof was in een God Die de doden levend maakt. Zo heeft Hij ook Jezus Christus uit de doden opgewekt; hetgeen ons tot rechtvaardigheid wordt gerekend als we dit met ons hart geloven en met de mond belijden (Rom. 10:9).

'In Mozes gedoopt' van 1 Korinthe 10 ga ik nu vergelijken met 'in Christus Jezus gedoopt'. Ik ga 'in Mozes gedoopt' gebruiken als een voorbeeld, als een type of schaduw, van wat Paulus in Romeinen 6 wil zeggen. Dat voorbeeld gaat veel verder dan alleen de doop waar hij in de eerste paar verzen van dat hoofdstuk over schrijft. Het lijkt wel alsof Paulus bij het schrijven van Romeinen 6 voortdurend de doortocht van Israël door de Rode Zee voor ogen heeft gehad samen met de gebeurtenissen die eraan voorafgingen en die er direct op volgden. Wat ik hiermee bedoel zal je gaandeweg duidelijk worden.

Hoofdstuk 4

Israël

1. Voorspoed in Egypte

Het volk was in Egypte gekomen, omdat Jozef het daarin was voorgegaan. Het is daar lange tijd gebleven en in het vruchtbare Gosen heeft het al die tijd een stil en gerust leven geleid. Dit is het eerste punt dat ik onder je aandacht wil brengen. Israël woonde in Egypte en had het daar goed naar haar zin; maar het volk hoorde daar niet! God had het volk een ander land beloofd, namelijk Kanaän, dat daarom ook het beloofde land wordt genoemd. Toen God Abraham uit Ur riep had Hij al gezinspeeld op een land voor hemzelf en zijn nageslacht.

'De HEERE nu zei tegen Abram: Gaat u uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader, naar het land dat Ik u wijzen zal. Ik zal u tot een groot volk maken, u zegenen en uw naam groot maken; en u zult tot een zegen zijn.' (Gen. 12:2).

Als de Heere dan met Abraham in een verbond treedt dan is de belofte van het land Kanaän, ook voor zijn nageslacht, heel expliciet.

'Ik zal aan u en uw nageslacht na u het land waar u vreemdeling bent, heel het land Kanaän, als eeuwig bezit geven. Ik zal hun tot een God zijn.' (Gen. 17:8).

Dat het volk een tijd lang in een ander land zou wonen dat had God al aan Abraham voorzeggd, maar het was niet hun uiteindelijke woonplaats. Israël moest daar leven in het besef dat het er vreemdeling was.

2. Een nieuwe koning

Israël leefde stil en gerust in Egypte en het was er zeer voorspoedig. Dat kunnen we wel opmaken uit de eerste verzen van Exodus.

'Toen Jozef gestorven was, en ook al zijn broers, en heel die generatie, werden de Israëlieten vruchtbaar en breidden zij zich overvloedig uit. Ze werden talrijk en uitermate machtig, zodat het land vol van hen werd.' (Ex. 1:6, 7).

Dan komt er een onheilspellend zinnetje:

'Toen trad er in Egypte een nieuwe koning aan, die Jozef niet gekend had.' (Ex. 1:8).

De voorgaande koningen waren het volk gunstig gezind geweest, 'om Jozefs wil', maar deze koning had van Jozef niet gehoord en wilde van hem niet weten ook. Hij zag het volk als een bedreiging en hij wilde het knechten, slaven, maken. Dat was het einde van het vredige leven in Egypte voor het volk. Ze werden aan het werk gezet en hun pasgeboren zoontjes werden met de dood bedreigd.

'De Egyptenaren lieten de Israëlieten met harde hand voor zich werken. Zij maakten het leven bitter voor hen door hen zwaar werk te laten verrichten met leem en bakstenen, en door allerlei werk op het veld: al hun werk, waarmee zij hen moesten dienen, met harde hand. Bovendien zei de koning van Egypte tegen de vroedvrouwen van de Hebreeuwse vrouwen, van wie de naam van de een Sifra was en de naam van de ander Pua, hij zei: Als u de Hebreeuwse vrouwen bij het bevallen helpt en u let op de stenen baarstoel, dan moet u, als het een zoon is, hem doden, maar als het een dochter is, mag zij blijven leven.' (Ex. 1:13-16).

3. Israëls reactie

Het is niet verwonderlijk dat we al spoedig lezen dat het volk zich niet gelukkig meer voelde. Het was voorbij met de weelde en de rijkdom van Egypte. Ze konden hooguit nog dromen van de vleespotten van Egypte. Terwijl ze zwoegden en zuchtten onder die harde slavendienst begonnen zij tot de Heere te roepen.

'Het gebeurde vele dagen daarna, toen de koning van Egypte gestorven was, dat de Israëlieten zuchtten en het uitschreeuwden vanwege de slavenarbeid. En hun hulpgeroep vanwege de slavenarbeid steeg omhoog tot God. Toen hoorde God hun gekerm, en God dacht aan Zijn verbond met Abraham, met Izak en met Jakob. En God zag naar de Israëlieten om en ontfermde³ Zich over hen.' (Ex. 2:23-25).

God kende hen. Dat maakte in eerste instantie nog maar weinig verschil voor de Israëlieten. Het is maar de vraag of zij zich ook gekend wisten door God. Hun geschreeuw tot God bracht helemaal geen verandering in hun situatie. Ze bleven slaven en Egypte bleef proberen het volk met uitsterven te bedreigen.

Misschien dat de vromen onder hen moed bleven putten uit de woorden die God tot Abraham had gesproken. Waarschijnlijk waren die woorden van geslacht tot geslacht overgegeven. God had gesproken van vierhonderd jaar vreemdelingschap in Egypte; maar Hij had ook gesproken van een machtige verlossing (Gen. 15:14-16). Ook Jozef had getuigd van hun toekomstige verlossing.

'En Mozes nam de beenderen van Jozef met zich mee, want die had de zonen van Israël plechtig een eed laten zweren, en gezegd: God zal zeker naar jullie omzien, en dan moeten jullie mijn beenderen hiervandaan met jullie meevoeren.' (Ex. 13:19).

Dat gaf hoop in de gekwelde harten van het volk; maar de uiterlijke omstandigheden werden er niet minder om.

4. Israëls machteloosheid

Bedenk ook dat het volk volledig machteloos was. Er was geen leider om hen tot een opstand te verenigen. Zij hadden geen wapens om hun onderdrukkers mee te lijf te gaan. Zij werden van 's morgens vroeg tot 's avonds laat afgebeeld, zodat ze echt geen energie meer hadden om

---

³ Beter: God kende hen, zoals in SV.

een opstand te beramen als ze daar al de kans toe kregen. Ze werden voortdurend bewaakt. Overal waren er Egyptenaren die hen met harde hand aan het werk hielden. Ze stonden er met een zweep en andere wapens. De minste beweging die door de bewakers verkeerd kon worden uitgelegd werd met veel pijn beantwoord, waarschijnlijk dikwijls door de dood.

Er was geen greintje hoop dat Israël zichzelf ooit zou kunnen verlossen. De situatie was totaal uitzichtloos. Een zwarte toekomst lag voor hen; één gapend gat gevuld met pijn, verdriet en moedeloosheid.

5. De verlosser

God kende hen. Wat Israël niet wist, is dat hun verlosser al geboren was voordat zij tot de Heere begonnen te schreeuwen. Mozes was door een wonderlijke leiding van de Heere aan het hof van Farao terechtgekomen. Daar kreeg hij een uitstekende opleiding in al de wijsheid van Egypte. Een nog betere opleiding voor de taak die hij moest gaan volbrengen kreeg hij daarna toen hij moest vluchten voor zijn leven en veertig jaren in de woestijn de schapen van zijn schoonvader moest hoeden.

6. Het paaslam

Als de tijd van de verlossing gekomen is, nadat er negen oordelen over Egypte waren gekomen, instrueert Mozes het volk aangaande het paaslam. Alle eerstgeborenen van het land werden bedreigd met de dood. Er was maar één manier om daaraan te ontkomen en dat was door te schuilen achter het bloed van het lam (Ex. 12). Dit was tevens de instelling van het Pascha, dat voortaan jaarlijks gevierd moest worden en waarbij Israël de verlossing uit Egypte zou gedenken.

De dood van het lam betekende het leven voor Israël. De dood van het lam betekende de dood van de eerstgeborenen onder de Egyptenaren. Dit was een geweldige slag, we zouden kunnen zeggen, de genadeklap voor Farao, en eindelijk liet hij het volk gaan.

7. De verlossing

Hoewel Israël was ontkomen aan de dood van de eerstgeborenen was het nog steeds wel in Egypte. Het was nog niet daadwerkelijk verlost. Ze mochten uitzien naar de verlossing, maar de werkelijkheid was nog 'in hoop', in verwachting (Rom. 8:24). Onder leiding van de Heere, in een wolk- en een vuurkolom, begon de uittocht uit Egypte. Hoe wonderlijk is Zijn leiding ook dan. Hij brengt hen opnieuw in een vrijwel uitzichtloze situatie.

Op zich was de reis naar Kanaän niet zo ver. De kortste weg was door het land van de Filistijnen, maar dat was niet de beste weg. God had het volk nog heel veel te onderwijzen en daarom leidde Hij hen langs een hele andere weg, voor het oog een totaal onlogische weg.

'Toen de farao het volk had laten gaan, is het gebeurd dat God hen niet leidde langs de weg door het land van de Filistijnen, hoewel dat korter was. Want God zei: Anders zal het het volk berouwen bij het zien van oorlog en wil het naar Egypte terugkeren. Daarom leidde God het volk om, langs de weg door de woestijn naar de Schelfzee. In slagorde trokken de Israëlieten uit het land Egypte.' (Ex. 13:17, 18).

Toen het volk zich aan de zee gelegerd had, werden zij achterhaald door de Egyptenaren. Farao had zich bedacht en wilde het volk terughalen. De Israëlieten zijn opnieuw in doodsnood. De klacht die het volk later nog meer zou herhalen klonk nu ook: had ons maar in Egypte gelaten. In Egypte te dienen als slaven is beter dan hier te sterven in de woestijn.

'Toen de farao dichtbij gekomen was, sloegen de Israëlieten hun ogen op, en zie, de Egyptenaren trokken achter hen aan. Toen werden de Israëlieten zeer bevreesd en riepen tot de HEERE, en zij zeiden tegen Mozes: Waren er in Egypte geen graven, dat u ons hebt meegenomen om in de woestijn te sterven? Hoe hebt u dit met ons kunnen doen door ons uit Egypte te leiden? Was dit

niet wat wij in Egypte al tegen u zeiden: Laat ons met rust, laten wij de Egyptenaren maar dienen? Want het is beter voor ons de Egyptenaren te dienen dan in de woestijn te sterven.’ (Ex. 14:10-12)

8. Het heil van de HEERE

Tot nog toe was het alles het werk van de Heere geweest. Israël zou echt zo ver niet gekomen zijn zonder Hem. Daar moet het zich ook terdege van bewust geweest zijn. Ondanks dat is er toch weer angst en benauwdheid. Hoe moet het nu verder? Dan volgen die mooie woorden van Mozes. Het is ook voor ons de kern waar alles om draait en die ik bij de verdere uitleg van Romeinen 6 nog verder zal uitwerken. Het is een les die zo moeilijk te leren schijnt, maar een les die buitengewoon belangrijk is als we ooit in Kanaän willen komen.

*‘Maar Mozes zei tegen het volk: Wees niet bevreesd, houd stand, **zie het heil van de HEERE** dat Hij vandaag nog voor u zal bewerken! Want de Egyptenaren die u vandaag ziet, zult u tot in eeuwigheid niet meer terugzien. **De HEERE zal voor u strijden**, en **ú moet stil zijn.**’ (Ex. 14:14).*

Zie het heil van de Heere. Zie de *Jesjuoea* van de Heere. Hier wordt de naam van onze Heere Jezus genoemd. De Israëlieten zullen dit niet zo hebben begrepen, maar wij mogen het wel zo lezen. Hij is het Heil van de Heere. Hij is de Verlossing. Hij zal strijden en Hij heeft gestreden. In Zijn strijden behaalt Israël de overwinning over de Egyptenaren. Zo’n overwinning dat zij hun vijanden nooit meer zullen zien. Dat is Zijn heil!

9. De doortocht

Het onmogelijke gebeurde toen. Er werd een weg gebaad dwars door de zee. Het is deze weg die een volkomen scheiding maakte tussen Israël en de Egyptenaren. Het volk komt veilig en droogvoets aan de

andere kant. De Egyptenaren probeerden het volk te achterhalen door dezelfde weg. Dat werd hun dood.

‘Mozes strekte zijn hand uit over de zee, en tegen het aanbreken van de morgen vloei­de de zee terug naar zijn oorspronkelijke plaats, terwijl de Egyptenaren het water tegemoet vluchtten. Zo stortte de HEERE de Egyptenaren midden in de zee. Want toen het water terugvloei­de, bedolf het de strijd­wagens en de ruiters van het hele leger van de farao, die hen in de zee achterna gekomen waren. Niet een van hen bleef er over. Maar de Israëlieten gingen op het droge, midden door de zee. Het water was voor hen een muur aan hun rechter- en linkerhand. Zo ver­loste de HEERE Israël op die dag uit de hand van de Egyptenaren. En Israël zag de Egyptenaren dood aan de oever van de zee liggen. Toen zag Israël de machtige hand die de HEERE tegen de Egyptenaren gekeerd had, en het volk vreesde de HEERE en geloofde in de HEERE en in Mozes, Zijn dienaar.’ (Ex. 14:27-31).

10. Slaven

Israël werd niet zomaar verlost. God ver­loste het volk niet alleen maar om het uit zijn ellende te halen. In Gods verlossing zat een doel. We kunnen dat doel kort omschreven vinden in Gods woorden aan Mozes op de berg Sinai.

‘U hebt zelf gezien wat Ik met de Egyptenaren gedaan heb en hoe Ik u op arendsvleugels gedragen en u bij Mij gebracht heb. Nu dan, als u nauwgezet Mijn stem gehoorzaamt en Mijn verbond in acht neemt, dan zult u uit alle volken Mijn persoonlijk eigendom zijn, want heel de aarde is van Mij. U dan, u zult voor Mij een koninkrijk van priesters en een heilig volk zijn. Dit zijn de woorden die u tot de Israëlieten moet spreken.’ (Ex. 19:4-6).

Het volk ging over van het eigendom van Farao in het eigendom van de Heere. Zij werden Zijn persoonlijk bezit. Ze waren dienstknechten van Farao. Ze werden tot dienstknechten van God.

*‘Wanneer uw zoon u morgen vraagt: Wat zijn dat voor getuigenissen, verordeningen en bepalingen die de HEERE, onze God, u geboden heeft? dan **moet u tegen uw zoon zeggen: Wij waren slaven van de farao in Egypte, maar de HEERE heeft ons met sterke hand uit Egypte geleid.***’ (Deut. 6:20, 21).

*‘Ik ben de HEERE, uw God, **Die u uit het land van de Egyptenaren geleid heeft, zodat u niet meer hun slaven bent.** Ik heb de stangen van uw juk gebroken en u rechtop laten gaan.*’ (Lev. 26:13).

*‘Want **de Israëlieten behoren Mij als dienaren toe. Zij zijn Mijn dienaren,***⁴ *die Ik uit het land Egypte geleid heb. Ik ben de HEERE, uw God.*’ (Lev. 25:55).

Israël was een volk van slaven in Egypte. Het werd een volk van slaven na hun verlossing uit Egypte. Ze waren alleen veranderd van eigenaar. Onder de eerste heer, Farao, dienden ze onder een harde hand. Onder de Heere, dienden ze in vrijheid. De eigenaar maakte het verschil. Hij die over hen heerste bepaalde hun leven. Dat is de grote les van Romeinen 6 en 7.

---

⁴ Het is jammer dat hier voor een andere vertaling is gekozen. De ‘dienaren’ waar de tekst hier over spreekt zijn ook ‘slaven’. Het Hebreeuws is exact hetzelfde als in de teksten die ik hiervoor heb aangehaald, Deuteronomium 6:21 en Leviticus 26:13.

Hoofdstuk 5

In Zijn dood

Probeer er voor te zorgen dat de tien punten van hoofdstuk 4 goed in je hoofd zitten. Ze zullen je helpen om het onderwijs van Romeinen 6 en 7 goed te begrijpen.

We zullen ons in dit hoofdstuk verder gaan verdiepen in Romeinen 6:1 tot en met 4.

‘Wat zullen wij dan zeggen? Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade toeneemt? Volstrekt niet! Hoe zullen wij, die aan de zonde gestorven zijn, nog daarin leven? Of weet u niet dat wij allen die in Christus Jezus gedoopt zijn, in Zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat evenals Christus uit de doden is opgewekt tot de heerlijkheid van de Vader, zo ook wij in een nieuw leven zouden wandelen.’ (Rom. 6:1-4).

De reden waarom Paulus de vraag in vers 1 stelt hebben we al gezien. Die komt voort uit wat hij in hoofdstuk 5 al had geschreven.

‘De wet echter kwam er nog bij opdat de overtreding zou toenemen, maar waar de zonde is toegenomen, daar is de genade meer dan overvloedig geweest’ (Rom. 5:20).

Dus: waar de zonde is toegenomen, daar is de genade meer dan overvloedig geworden. Laten we ons dan helemaal uitleven in de zonde! Dan wordt de genade al maar overvloediger.

Mensen die zo redeneren, hebben het echt helemaal niet begrepen. Dat zegt Paulus met

‘volstrekt niet’.

Hoe kan dat nou, zegt hij vervolgens. Hoe kunnen we nu leven in iets waaraan of waarvoor we gestorven zijn? Dat kan toch helemaal niet? Weet je dan niet dat als we in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in zijn doop gedoopt zijn? Dat betekent dat we aan de zonde gestorven zijn. Waarom? Omdat Hij ‘aan de zonde’ gestorven is. Dit laatste zinnetje heeft wat uitleg nodig. Daarom zet ik even twee stukjes tekst onder elkaar:

‘wij, die aan de zonde gestorven zijn’ (Rom. 6:2).

‘Want wat Zijn sterven betreft, is Hij voor eens en altijd voor de zonde gestorven’. (Rom. 6:10).

Wij **aan** de zonde gestorven.
Hij altijd **voor** de zonde gestorven.

Het gaat me nu even om die woordjes ‘aan’ en ‘voor’. Die staan er in de grondtekst, het Grieks, helemaal niet. ‘Aan’ en ‘voor’ hebben wij nodig om er goed Nederlands van te maken. De keuze van dit voorzetsel is er echter een van de vertalers. In het Grieks staat er de dativus, we kunnen ook zeggen de derde naamval, en in dit soort teksten heeft het dus een voorzetsel nodig. Welk voorzetsel er gekozen is, is helemaal afhankelijk van de vertalers. In de SV had men dat probleem helemaal niet. Het Nederlands kende toen ook naamvallen. De bovenstaande stukjes tekst lezen we daar dan ook als:

*‘wij, die der zonde gestorven zijn’
‘dat is Hij der zonde gestorven’.*

Zie je wel dat het hier exact hetzelfde vertaald is? Dat had de HSV ook zo moeten doen, op wat voor manier dan ook. Allebei ‘voor de zonde’ of allebei ‘aan de zonde’. Niet verschillend, want Paulus baseert hierop zijn hele argument in Romeinen 6 en 7. Op deze manier lopen we het gevaar om dat te missen. Hij is ‘der zonde’ gestorven en daarom zijn wij, die geloven, ‘der zonde’ gestorven. Het één mogen we niet

loskoppelen van het andere. Ons sterven voor of aan de zonde is direct gerelateerd aan Zijn sterven voor of aan de zonde.

Nu blijft nog wel de vraag wat dit dan betekent, 'der zonde' gestorven te zijn. Ook vanuit de SV moeten we in onze gedachten een keuze maken. 'Aan', 'voor', 'in', 'door'. De derde naamval in zichzelf verklaart de tekst niet.

Paulus legt het zelf uit wat het voor ons betekent om 'der zonde' gestorven te zijn. Als we in Christus Jezus gedoopt zijn, zijn we in Zijn dood gedoopt (Rom. 6:3). Dit is natuurlijk ook de link naar vers 10.

'Dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven.'
(Rom. 6:10, SV).

In Hem worden we gedoopt (geestelijk). Dan zijn we gedoopt in Zijn dood en wat Hij gestorven (gedood⁵) is, dat is Hij 'der zonde' gestorven. Wat voor Hem geldt, geldt dan ook voor ons. Wij 'in Hem'. In Hem gedoopt.

Nu weten we nog niets. Wat betekent het nu? Het is niet helemaal waar, we weten wel wat meer, alleen is de betekenis van wat Paulus nu precies bedoelt nog niet helemaal duidelijk. Nu komt ons het beeld van Israël in Egypte van pas. Aan de hand van dat beeld wil ik je de betekenis ervan proberen uit te leggen.

Israël leefde in Egypte, stil en gerust; totdat ze er op een akelige manier achter kwamen dat ze daar slechts vreemdelingen waren. Dat niet alleen, ze waren op vijandig terrein. Ze waren op het terrein van een tegenstander die hen wilde knechten. In dat land leefden ze vanaf toen als slaven van Farao. Alles wat ze deden was voor hem. Ze bouwden zijn gebouwen en ze waren er voor zijn gemak.

---

⁵ Het gebruik van dit woordje in de vertaling, in plaats van 'gestorven', zou het verband in de tekst nog beter doen uitkomen.

Farao als beeld van de zonde

Farao is een beeld van de zonde. Ik heb je al eerder laten zien hoe Paulus de zonde voorstelt als een macht die regeert. Dat woordje komt een paar keer voor in Romeinen 5 en 6 en het is nuttig om de teksten daarvan onder elkaar te zien.

*‘Toch heeft de dood **geregeerd** van Adam tot Mozes toe, ook over hen die niet gezondigd hadden met eenzelfde overtredding als Adam, die een voorbeeld is van Hem Die komen zou.’ (Rom. 5:14).*

*‘Want als door de overtredding van de ene de dood **geregeerd** heeft door de ene, veel meer zullen zij die de overvloed van de genade en van de gave van de gerechtigheid ontvangen, in het leven regeren door de Ene, namelijk Jezus Christus.’ (Rom. 5:17).*

*‘De wet echter kwam er nog bij opdat de overtredding zou toenemen, maar waar de zonde is toegenomen, daar is de genade meer dan overvloedig geweest, opdat, evenals de zonde **geregeerd** heeft tot de dood, zo ook de genade zou **regeren** door gerechtigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus, onze Heere.’ (Rom. 5:20, 21).*

*‘Laat de zonde dan niet in uw sterfelijk lichaam **regeren** om aan de begeerten daarvan te gehoorzamen.’ (Rom. 6:12).*

Het woord voor ‘regeren’ heeft het woordje ‘koning’ in zich, in het Grieks. ‘Als koning regeren’ betekent het. We zien ook hoe in deze teksten het regeren van de zonde gekoppeld is aan het regeren van de dood. Waar de dood regeert, daar regeert de zonde.

Dat zien we in ons beeld van Farao ook. Waar hij regeert is Israël als levende gestorven. Ze hadden geen leven meer in Egypte. Zelfs hun pasgeboren jongetjes moesten in de rivier de Nijl verdrinken worden om het volk van zijn kracht te ontdoen. Toen de voor Israël vijandige

Farao ging regeren was dit de dood voor Israël. Waar de zonde regeert, daar regeert de dood.

Er is nog een ander woordje dat van belang is en wat hier direct mee te maken heeft en dat is het woordje 'heersen'. Ook in ons Nederlandse woordje zit het woord 'heer' en dat is ook zo in het Grieks. Heersen als heer en meester betekent het. We vinden dat in de volgende teksten.

*'Wij weten toch dat Christus, nu Hij is opgewekt uit de doden, niet meer sterft. De dood **heerst** niet meer over Hem.'* (Rom. 6:9).

*'Want de zonde zal over u niet **heersen**. U bent namelijk niet onder de wet, maar onder de genade.'* (Rom. 6:14).

*'Of, broeders, weet u niet– ik spreek immers tot mensen die de wet kennen– dat de wet over de mens **heerst** zolang hij leeft?'* (Rom. 7:1)

Ook in deze teksten worden de zonde en de dood aan elkaar gekoppeld. In Romeinen 6:14 en 7:1 haalt Paulus ook de wet erbij. Daar ga ik nu nog even aan voorbij, maar in onze studies in Romeinen 6 en 7 moeten we daar natuurlijk ook uitvoerig bij stil gaan staan.

Paulus kan aan de gelovige Romeinen schrijven dat de zonde niet meer over hen zal heersen, omdat de dood niet meer over Christus heerst. Hij is 'der zonde' gedood. Hij is opgewekt en Hij leeft. Hij sterft niet meer, de dood heerst niet meer over Hem. Daarom en daarom alleen kan Paulus schrijven dat de zonde niet meer over hen zal heersen.

Israël was in Egypte onder een koning die we vergelijken met de zonde. De zonde heerste over Israël in de persoon van Farao. Die zonde heerste tot de dood. Israël was totaal machteloos om zich aan zijn greep te onttrekken. Het was hem onmogelijk om zichzelf te bevrijden. Israël kreeg een uitzichtloos bestaan in Egypte. Een volk van slaven in de grootste ellende en Israël werd zich daarvan bewust.

Het ging schreeuwen tot de Heere, want het volk wist het zelf ook niet meer en de Heere had al een verlosser klaar staan: Mozes.

Er komen tien plagen over Egypte om Farao ervan te overtuigen het volk te laten gaan. Maar de Farao, evenals de zonde, is hardnekkig. Hij regeerde met harde hand. Hoewel hij zo af en toe even leek toe te geven, kwam hij steeds met extra harde maatregelen terug. Het volk moest en zou onder zijn macht blijven en de situatie voor Israël werd steeds benauwder.

Dit duurde tot de tiende plaag. Alle eerstgeborenen in Egypte zouden sterven in een bepaalde nacht. Er was voor Israël echter een redmiddel: het bloed van een lam. Dat paaslam, waarvan je alles kunt lezen in Exodus 12, is een beeld van de Heere Jezus Christus in Zijn dood. Zijn bloed heeft gevloeid. Schuilen achter Zijn bloed betekent vergeving van zonden. Zo was het ook voor het volk. Zij ontkwamen aan de straf voor de zonde, het oordeel over Farao, door te schuilen achter het bloed dat aan de posten van hun huizen was gesmeerd. Daarin lag de zekerheid van de verlossing van het volk. Door te zien op dat bloed wist het volk dat hun redding nabij was, omdat God Zelf ook op dat bloed zag (Ex. 12:13). Toen God op het bloed van het lam zag, zag Hij op het bloed van hét Lam.

Hiermee was Israël wel verlost, maar het was nog niet in definitieve vrijheid. In die bijzondere Paasnacht kreeg Mozes de opdracht om het volk uit te leiden. Wonderlijk genoeg ging dat wel langs een omweg. We hebben gezien hoe het volk gelegerd werd aan de Schelfzee en hoe de situatie opnieuw hopeloos leek. Vechten? Strijden? Onmogelijk tegen de overmacht van de Egyptenaren. Vluchten? Onmogelijk met de Schelfzee voor zich. Hoe zat dat nu met de verlossing door het bloed van het lam?

Hier gaat ons beeld verder. Israël werd gedoopt. Het onderging de doop 'in Mozes' (1 Kor. 10:2). Toen het volk op de andere oever stond sloten de wateren zich weer toe en zagen zij hun tegenstanders die

hen probeerde te achtervolgen verdrinken. Zij werden gedood. Israël was voor Egypte gestorven. Dat was door het bloed van het lam. Israël was zelf Gods eerstgeborene (Ex. 4:22) en had dus zelf moeten sterven. Maar God beschikte een lam en in de dood van het lam stierf Gods eigen eerstgeborene.

In de doortocht door de Rode Zee stierven de vijanden van het volk en op de andere oever was het helemaal vrij. Vrij van Egypte.

Ik zal het zo zeggen:

Israël was voor Egypte (voor Farao) gestorven.

Israël was in Mozes gedoopt in de doortocht door de Rode Zee.

Farao heerste niet meer over het volk en hij zou ook nooit meer over het volk heersen.

Israël stond op de andere oever van de Rode Zee en werd aan de Heere verbonden om te dienen in vrijheid.

Stel je nu eens voor dat het mogelijk zou zijn om naar dat volk toe te gaan en ermee in gesprek te gaan. Natuurlijk zouden we alleen maar de vreugdekreten horen over een zo machtige verlossing uit de handen van een zo machtige vijand. De machtige hand van de Heere schitterde tegen de achtergrond van de donkere diepte van het ellendige bestaan in Egypte. Wat zouden we een opgeluchte harten hebben aangetroffen! Nooit meer die slavendienst aan Farao.

Stel je voor dat je nu ook iets tegen dat volk mag zeggen. Als het even stil is geworden, zeg jij tegen degenen die rondom je staan: ik zie dat jullie heel erg blij zijn over de bevrijding. Zoiets had niemand kunnen denken. Hoe groter jullie je ellende onder Farao voelden, hoe blijer zijn jullie nu over de genade die jullie is bewezen. Ik stel voor dat we in de macht van Farao blijven, zodat God ons nog grotere genade en verlossing kan laten zien. Laten we in Egypte blijven leven, zodat Gods grootheid er des te meer door gaat schitteren.

Hoe zouden je toehoorders reageren? Zouden ze je niet vierkant uitlachen? Zouden ze zich niet verbazen over zoveel onkunde? Kijk nou toch eens achterom! We kunnen helemaal niet meer terug. We zijn door de dood heen (de Rode Zee) levend geworden. De wateren hebben zich achter ons gesloten. De Egyptenaren, inclusief Farao, zijn erin verdronken. Wat jij voorstelt dat kan helemaal niet meer. Het is een onmogelijkheid.

Je stelde een dwaze vraag. Dat wist je natuurlijk zelf ook al. Maar zo dwaas is nu de vraag die Paulus zijn denkbeeldige vragensteller op laat werpen.

‘Wat zullen wij dan zeggen? Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade toeneemt?’ (Rom. 6:1).

Zullen we maar in Egypte blijven, opdat God een nog machtigere Verlosser kan blijken te zijn? Zie je de totale onzin van deze vraag? Snap je nu waarom Paulus zegt:

‘Volstrekt niet! Hoe zullen wij, die aan de zonde gestorven zijn, nog daarin leven?’ (Rom. 6:2).

Dit is de betekenis van ‘der zonde gestorven’. Een onmogelijkheid om terug te keren naar Egypte en daar de draad weer op te pakken. We zijn met Christus begraven door de doop in de dood. We staan aan de andere kant van de Rode Zee en wandelen in een nieuw leven, omdat Christus uit de dood is opgewekt tot de heerlijkheid van de Vader.

Op deze manier moeten we naar de zonde leren kijken, als we het werk van Christus willen gaan begrijpen. We zijn zelf dood voor de zonde, omdat Christus aan de zonde is gedood. De dood van het lam en de doortocht door de Rode Zee zien op de dood van Christus en Zijn graf. ‘In Hem’ hebben wij die tocht ook gemaakt, zoals Israël die gemaakt heeft ‘in Mozes’.

